ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน พ.ศ.2566

นายเมธี บุญรักษ์
สาขา ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายวีรวัฒน์ จีรวงส์
สาขา ปราชญ์เกษตรดีเด่น

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เห็นสมควรให้การยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่ผู้ทรงภูมิปัญญา ด้านการเกษตรในสาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณความดี มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ สมควรเป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จึงกำหนดให้มีการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จำนวน 4 สาขา ประกอบด้วย ปราชญ์เกษตรผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภาคการเกษตรไทย ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปราชญ์เกษตรดีเด่น และปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการและสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และความสามารถสู่สังคม

ในปี พ.ศ. 2566 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินใน 2 สาขา ประกอบด้วย **นายเมธี บุญรักษ์** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง และ **นายวีรวัฒน์ จีรวงส์** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำหนังสือ **“ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน พ.ศ. 2566”** โดยได้รวบรวมข้อมูลประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ผลงานที่สร้างคุณประโยชน์และการขยายผลงานของปราชญ์เกษตรของแผ่นดินแต่ละท่าน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงตนและการประกอบอาชีพ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ที่สนใจทั่วไป คณะผู้จัดทำได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการสรรหาปราชญ์เกษตรของแผ่นดินในปี พ.ศ. 2566 ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

สิงหาคม 2566

นายเมธี บุญรักษ์

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขา ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายเมธี บุญรักษ์

อายุ 63 ปี

การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ช่างยนต์)

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 98/87 บ้านซรายอ หมู่ที่ 1 ตำบลปาเสมัส อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

โทรศัพท์ 08 7968 2944

อาชีพ เกษตรกรรม

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2566
- เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาเกษตรอินทรีย์ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประจำปี 2563
- รางวัลการประกวดพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (แฝกทองคำ) ประเภทการปลูกและส่งเสริมการปลูก ประจำปี 2557 - 2558 และประเภทส่งเสริมการปลูกและขยายผลความยั่งยืน ประจำปี 2563 - 2565 ของมูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. กรมพัฒนาที่ดิน และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ชีวิตที่พอเพียง

นายเมธี บุญรักษ์ เคยทำงานเป็นนายช่างยนต์ที่ประเทศมาเลเซีย เนื่องจากห่างไกลและต้องการให้เวลากับครอบครัว จึงเริ่มวางแผนค่อย ๆ ทำการเกษตรบนพื้นที่ที่เป็นมรดกของพ่อและแม่ จำนวน 10 ไร่ ในเวลาที่หยุดกลับมาพักผ่อนที่บ้าน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากไม่มีความรู้ทางการเกษตรประกอบกับดินมีสภาพปนทราย ในช่วงวันหยุดจึงเดินทางไปศึกษาศาสตร์พระราชาจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาพื้นที่ แล้วนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ด้วยการปลูกหญ้าแฝกเพื่อปรับโครงสร้างดิน ลดการพังทลายของหน้าดิน และเป็นวัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชุ่มชื้น จนดินมีความอุดมสมบูรณ์ ต่อมาจึงได้ลาออกจากการเป็นนายช่างยนต์ที่ประเทศมาเลเซียกลับมาทำการเกษตรอย่างเต็มตัว โดยเริ่มจากการปรับรูปแบบการผลิตจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่เน้นเฉพาะไม้ผล เป็นรูปแบบการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ลดการใช้ปัจจัยการ

ผลิตจากภายนอก ใช้ทรัพยากรหมุนเวียนภายในแปลง ส่งผลให้สามารถลดต้นทุนการผลิต มีการทำเกษตรผสมผสาน โดยปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง และวนเกษตร บนพื้นที่ 10 ไร่ มีกิจกรรมทางการเกษตร ด้านการปลูกไม้ผล อาทิ ลองกอง มังคุด สละอินโด ฝรั่งกิมจู รวมถึงการปลูกไม้เศรษฐกิจ อาทิ ต้นสัก สะเดา ยางนา ตะเคียน มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การทำน้ำหมักจากผลไม้ในสวน การเลี้ยงไก่ไข่ เป็ดไข่ การเลี้ยงชันโรง และการเลี้ยงปลาในบ่อดิน การปลูกพืชผักสวนครัว เน้นการอยู่รวมกันของพืชแบบผสมผสาน มีการบริหารจัดการน้ำให้สามารถใช้ได้ตลอดปี สร้างความชุ่มชื้นให้แก่พื้นที่ด้วยการสร้างฝายชะลอน้ำ และการขุดหลุมขนมครก รวมถึงรักษาสิ่งแวดล้อม เน้นการพึ่งพาอาศัยอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างมีความสุข

โดยการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรต่าง ๆ สามารถเกื้อกูลประโยชน์ต่อกัน ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตรน้อยมาก มีการจดบันทึกการทำกิจกรรมทางการเกษตรต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านการผลิต ความรู้ บัญชีรายรับรายจ่าย บัญชีกิจกรรมทางการเกษตร บัญชีทรัพย์สิน บัญชีพืชพันธุ์ ทำให้สามารถนำข้อมูลที่จดบันทึกไว้ในอดีตมาวางแผนการใช้ชีวิตและวางแผนการทำการเกษตรในอนาคต ปัจจุบันผลผลิต

ของนายเมธี บุญรักษ์ ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) และได้รับการรับรองการผลิตสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ลองกอง GI ตันหยงมัส เป็นการยกระดับสินค้าเกษตรอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานรับรอง ส่งผลให้ผลผลิตมีมูลค่าสูงขึ้น และสามารถกำหนดราคาเองได้

นายเมธี บุญรักษ์ มีประสบการณ์ในการทำงานภาคการเกษตร 36 ปี ดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นระยะเวลา 26 ปี และสามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ 26 ปี รวมถึงเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการทำการเกษตรแบบค่อยเป็นค่อยไป มีพืชหมุนเวียนในการอุปโภคบริโภคตลอดทั้งปี เพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน และมีการจัดสรรการใช้จ่ายอย่างพอเพียง เพื่อพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด อีกทั้งยังเป็นเกษตรกรผู้มีภูมิปัญญาสร้างสรรค์และพัฒนาเป็นต้นแบบรูปธรรมในการใช้เศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตร เป็นที่ประจักษ์ได้รับการยอมรับและนำไปเผยแพร่สื่อสารขยายผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อภาคการเกษตรไทยอย่างโดดเด่นระดับประเทศ

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายเมธี ทำการเกษตรตามรอยเท้าพ่อหลวง ร.9 เท่าที่ตัวเองจะสามารถทำได้ให้เกิดผลเชิงประจักษ์ ซึ่งจากการทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เช่น การปลูกหญ้าแฝก การบริหารจัดการน้ำด้วยฝายชะลอน้ำ การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ สิ่งเหล่านี้ ส่งผลให้เกษตรกรในชุมชนได้นำไปปฏิบัติจากการแนะนำ และเกิดการแลกเปลี่ยนสอบถามเรียนรู้เป็นเครือข่ายตามมา เกิดเป็นสังคมเกษตรที่มีความชอบเหมือนกันรวมเป็นกลุ่ม/เครือข่ายกัน โดยยึดหลักการทำเกษตรผสมผสาน ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง และวนเกษตร และมีการปลูกหญ้าแฝกเพื่อช่วยปรับโครงสร้างบำรุงรักษาปรับสภาพดินให้สามารถกลับมาปลูกพืชได้อีกครั้ง โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 10 ไร่ ซึ่งมีกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ ประกอบด้วย การปลูกข้าว การปลูกพืชผักสมุนไพร (ผักเหลียง

ผักหวานป่า พริกไทยดำ กระชาย ฯ) การปลูกไม้ผล (ลองกอง 500 ต้น มังคุด 180 ต้น สละอินโด 300 ต้น ฝรั่ง กาแฟ ฯ) การปลูกไม้เศรษฐกิจ ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง (สะเดา ยางนา ตะเคียน พะยอม มะค่า สัก ฯ) กลางสวนมีคอกปศุสัตว์สำหรับการเลี้ยงสัตว์ (ไก่ไข่ และเป็ดไข่) การเลี้ยงปลา (ปลาทับทิม และปลาหมอไทย) การปลูกหญ้าแฝก การทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำน้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อนำมูลที่ได้มาทำปุ๋ยหมัก การผลิตแหนแดงเพื่อเป็นอาหารไก่และเป็นปุ๋ยชีวภาพ การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชด้วยวิธีเขตกรรมและชีวภัณฑ์ (เศษผัก ไข่ไก่ และไส้เดือนฝอย) รวมถึงการบริหารจัดการน้ำ (ฝายชะลอน้ำ แก้มลิง คลองไส้ไก่ คลองบายพาส ระบบแอร์แวเพื่อส่งน้ำในระยะไกล และระบบตะบันน้ำเพื่อส่งน้ำขึ้นที่สูง) ทั้งนี้ ได้รับมาตรฐานการจัดการสวนรับรองให้เป็นผลผลิตเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) รักษาสิ่งแวดล้อม พึ่งพาอาศัยอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติและ

การอยู่ร่วมกันของพืชแบบผสมผสาน องค์ความรู้ที่โดดเด่น คือ การบริหารจัดการ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ดิน : การหาวิธีการจัดการให้มีความพร้อมที่จะนำไปสู่การเจริญเติบโตของพืชและให้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ 2) น้ำ : ทำให้ดินมีความชุ่มชื้นตลอดทั้งปี มีแหล่งน้ำใช้ในการทำกิจกรรมด้านการเกษตรอย่างพอเพียง 3) ป่าไม้ : ปลูกป่าไม้เพื่อบังแดดยึดหน้าดินสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต มีการปลูกต้นไม้ แนวผสมผสาน ตามความสูงต่างระดับ เพื่อการพึ่งพาอาศัยกัน คำนึงถึงระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมภายในแปลง การจัดการสวนตามมาตรฐานการผลิต GAP พืช การจัดทำแนวกันชนหลายชั้นระดับตั้งแต่การขุดคันดินป้องกันน้ำจากภายนอก ปลูกหญ้าแฝกบนคันดิน ปลูกไม้พุ่มขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีการประยุกต์และการบริหารจัดการใช้เทคโนโลยี ในการทำเกษตรอินทรีย์ ดังนี้ 1) การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ซึ่งเป็นหลักเพื่อปฏิบัติในการอนุรักษ์ดิน น้ำ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ควบคู่กับความต้องการด้านเศรษฐกิจ 2) การปลูกหญ้าแฝกรอบ ๆ โคนต้น เพื่อปรับปรุงและอนุรักษ์ความสมบูรณ์ของดิน 3) การเลี้ยงสัตว์เพื่อนำมูลที่ได้มาทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ 4) การเลี้ยงไส้เดือน และการใช้ไส้เดือนฝอยพันธุ์ไทย ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช 5) การผลิตและการขยายแหนแดง เพื่อเป็นปุ๋ยชีวภาพ

การขยายผลงาน

จากความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ศึกษาเรียนรู้หาข้อมูลนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่เสียสละและอุทิศเวลาส่วนตัวถ่ายทอดผลงานหรือองค์ความรู้ด้านการเกษตรในสาขาการปลูกพืชแบบผสมผสานโดยน้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงและบริหารจัดการด้านการผลิตและด้านการตลาดได้เป็นอย่างดี รวมถึงการใส่ใจถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค รวมถึงการช่วยรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยหลักจะใช้หญ้าแฝกมาปลูกเพื่อฟื้นฟูดินและระบบนิเวศได้อย่างเป็นรูปธรรม มีเกษตรกรมากมายนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับศักยภาพพื้นที่ของตนเอง ในด้านการลดต้นทุน เพิ่มมูลค่าของผลผลิต เช่น การแนะนำให้ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า ด้วยการใช้น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมักชีวภาพ การปลูกหญ้าแฝกเพื่อช่วยรักษาความชื้นไว้ในดิน การปลูกพืชแซม การทำเกษตรผสมผสานเพื่อให้เกิดความหลากหลายในด้านการผลิต รักษาความสมดุลของธรรมชาติ และลดความเสี่ยงในด้านราคา มีการรวมกลุ่มเครือข่ายหญ้าแฝก ได้สร้างผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝกจักสาน เช่น หมวกหญ้าแฝก กระเป๋าหญ้าแฝก ตะกร้าหญ้าแฝก เป็นวิทยากรในการอบรมถ่ายทอดความรู้และเป็นที่ศึกษาดูงานให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักเรียน นักศึกษาเกษตรกร และประชาชนที่สนใจ ทั้งในประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย โดยมีเกษตรกรจากรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเข้ามาฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง นอกจากเป็นวิทยากรตามสถานที่ต่าง ๆ แล้วยังได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์เรียนรู้เกษตร

ทฤษฎีใหม่ ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ศูนย์เรียนรู้เกษตรธรรมชาติ ศูนย์เรียนรู้ในรูปแบบสวนป่า (กรมป่าไม้) ธนาคารต้นไม้ตำบลสุไหงโก-ลก พัฒนาจนกลายเป็นศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่ายด้านเกษตรอินทรีย์และเกษตรผสมผสาน เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงานของเกษตรกรทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเกษตรกรและนักศึกษาจากประเทศมาเลเซีย เดินทางมาศึกษาดูงานในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ (ศพก. เครือข่าย อ. สุไหงโก-ลก) เพื่อเป็นแบบอย่างการทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำกลับไปปรับใช้สู่การพึ่งพาตนเอง นายเมธี ยังมีการเผยแพร่องค์ความรู้ทางการเกษตรผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และวารสารต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายเมธี ได้ร่วมสร้างกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาเชื่อมโยงระหว่างชุมชนท้องถิ่น และระหว่างภูมิภาค ได้แก่ 1) เครือข่ายคนรักแฝก 2) เครือข่ายหมอดินอาสา แลกเปลี่ยนเพื่อแก้ไขปัญหาในระดับอำเภอ และระดับจังหวัด 3) การรวมกลุ่มของเครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสุไหงโก-ลก (ศพก. อ. สุไหงโก-ลก) อีกทั้งนายเมธีร่วมเป็นแกนนำภาคประชาชน แกนนำการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรดิน แกนนำภาคการเกษตรในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน แกนนำอาสารักษาเมืองสุไหงโก-ลก แกนนำชุมชนกงสุล คนไทยสยาม ณ รัฐกลันตัน อาสาหม่อนไหม และอาสาพระราชทาน

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

1. การบริหารจัดการพื้นที่ทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน ในรูปแบบ ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ในพื้นที่ 10 ไร่ มีขั้นตอนดังนี้

1) ส่วนที่ 1 แปลงหญ้าแฝกเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรดินและสภาพแวดล้อม ปลูกหญ้าแฝกไว้ทั่วบริเวณแปลงล้อมรอบพืชหลักเพื่อรักษาความชุ่มชื้นในดิน และป้องกันการพังทลายของดินในช่วงหน้าฝน

2) ส่วนที่ 2 การผลิตไม้ผลคุณภาพ (ลองกอง) พื้นที่ 4 ไร่ ตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งช่อดอก/ช่อผล ใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช กับดักล่อแมลงวันผลไม้ และพัฒนาแปลงให้เข้าสู่มาตรฐาน GAP ทำให้สามารถยกระดับราคาของผลผลิตลองกองให้สูงขึ้น

3) ส่วนที่ 3 ปลูกพืชแบบผสมผสาน พื้นที่ 2 ไร่ เช่น มังคุด ลองกอง สละ มะละกอ ฝรั่ง ไผ่ ผักแนวตั้ง หญ้าเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน ได้แก่ เลี้ยงโคเนื้อ เลี้ยงแพะ เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงปลาทับทิม เลี้ยงไส้เดือน กิจกรรมทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากมูลสัตว์ น้ำหมักชีวภาพ น้ำส้มควันไม้ นอกจากนี้ยังมีการบริหารจัดการน้ำโดยการทำฝายขนาดเล็ก

4) ส่วนที่ 4 วนเกษตร พื้นที่ 4 ไร่ ปลูกไม้ยืนต้น เช่น ไม้สัก สะเดา ปลูกผักหวานป่า ร่วมกับไม้ผลที่มีอยู่เดิมโดยพยายามเลียนแบบป่า ช่วยให้สามารถมีเงินออมในรูปแบบธนาคารต้นไม้

ปริมาณพืชที่ปลูกให้เป็นป่าต่างระดับในพื้นที่ 10 ไร่ มีกิจกรรมการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกพืชหลายระดับความสูงเป็นชั้น ๆ ร่วมกับการปลูกหญ้าแฝก ได้แก่

- ลองกอง จำนวน 210 ต้น
- มังคุด จำนวน 180 ต้น
- สละอินโด จำนวน 200 ต้น
- พริกไทย จำนวน 100 ต้น
- กาแฟ จำนวน 30 ต้น
- พืชเสริม เช่น ฝรั่งกิมจู ผักหวานป่า ผักเหลียง
- ไม้เศรษฐกิจ เช่น สะเดา ยางนา ตะเคียน พะยอม มะค่า ต้นสัก

2. การปรับปรุงบำรุงดินด้วยหญ้าแฝกเพื่อทำการเกษตรอินทรีย์

ดำเนินการเพาะปลูกระบบเกษตรอินทรีย์โดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยชีวภาพจากหญ้าแฝก ดำเนินการดังนี้

1) ปลูกหญ้าแฝกรอบโคนต้นเพื่อรักษาความชุ่มชื้น

2) ไม่เก็บหญ้าแฝกที่ตายไปทิ้ง แต่จะปล่อยให้หญ้าแฝกสลายตัวเองจนกลายเป็นปุ๋ยอินทรีย์

3) ปลูกหญ้ารากตื้นปกคลุมดินเพื่อควบคุมวัชพืชและรักษาความชื้น โดยไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช เป็นการลดต้นทุนการผลิตของตนเองและมีความปลอดภัยต่อตัวเอง สิ่งแวดล้อมรวมทั้งผู้บริโภคอีกด้วย

4) ปลูกหญ้าแฝกบริเวณพื้นที่ที่มีการชะล้างของหน้าดินได้ง่าย เพื่อลดปัญหาการพังทลายของหน้าดินเป็นวัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชุ่มชื้น ไถกลบเพื่อเป็นปุ๋ย

3. การทำบ่อหมักปุ๋ยเติมอากาศ

การทำบ่อหมักแบบนี้ไม่ต้องกลับกองปุ๋ย ใช้หลักการหล่อเย็น ระบายแก๊สออกจากรูท่อ มีวิธีการทำดังนี้

1) สร้างบ่อหมักโดยใช้อิฐบล็อก ตามขนาดที่ต้องการ
2) นำท่อพีวีซี ความยาวขนาดเกินกว่าบ่อ เจาะรูให้ทั่วท่อพีวีซี
3) นำท่อพีวีซีที่เจาะรูแล้ว นำไปติดตั้งที่บ่อเรียงกันให้ทั่วบ่อ
4) นำปุ๋ยหมักที่ผสมตามสูตรที่ต้องการเรียบร้อยแล้วใส่ลงในบ่อ ก็สามารถตั้งทิ้งไว้ให้ปุ๋ยเกิดการย่อยสลายไปเองโดยไม่ต้องกลับกอง

การทำบ่อหมักดังกล่าว จะช่วยทั้งระบายความร้อนที่เกิดจากการย่อยสลายของปุ๋ย และทั้งช่วยเติมอากาศโดยอากาศจากภายนอกจะเข้าผ่านท่อพีวีซี และกระจายไปตามรูที่เจาะเข้าไปในกองปุ๋ย ทำให้กองปุ๋ยสามารถย่อยสลายในอุณหภูมิที่เหมาะตามธรรมชาติ

4. การบริหารจัดการน้ำ

มีการบริหารจัดการน้ำในแปลงให้เกิดความชุ่มชื้นตลอดทั้งปี และยังเป็นธนาคารน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ใช้น้ำตามความต้องการของพืช มีระบบการให้น้ำพืชอย่างเหมาะสม ด้วยการทำฝายชะลอน้ำ มีคลองไส้ไก่ตลอดทั้งแปลง การขุดบ่อหลุมขนมครก การใช้ระบบแอร์แวเพิ่มแรงดันเพื่อส่งน้ำได้ในระยะไกลยิ่งขึ้น และมีระบบตะบันน้ำส่งน้ำขึ้นที่สูง

5. การวิเคราะห์ดินและผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง

มีการวิเคราะห์ดิน เก็บตัวอย่างดินในแปลง โดยใช้เครื่องตรวจวิเคราะห์ดินอย่างง่าย เพื่อให้ทราบถึงความต้องการการใช้ปุ๋ยว่าต้องการธาตุอาหารหลักอะไรบ้าง และมีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง โดยใช้วัสดุที่มี เช่น เศษผัก เศษผลไม้ เศษใบไม้ มูลสัตว์ กากน้ำตาล และสารเร่งพด.

6. การแก้ปัญหาด้านการผลิต เศรษฐกิจ และสังคม

1) ด้านการผลิต และเศรษฐกิจ การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นการผลิตแบบไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หลีกเลี่ยงการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก ใช้ทรัพยากรหมุนเวียนภายในแปลง ส่งผลให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่สูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป มีการบริหารจัดการโดยการผลิตแบบอินทรีย์ การคัดคุณภาพก่อนส่งจำหน่าย โดยแบ่งเกรดเป็น 4 เกรด คือ เกรด A ราคา 100 บาทต่อกิโลกรัม เกรด B ราคา 80 บาทต่อกิโลกรัม เกรด C ราคา 60 บาทต่อกิโลกรัม และเกรดช่อคละ ราคา 50 บาทต่อกิโลกรัม รวมถึงการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและการจำหน่ายผลผลิตด้วยตัวเองให้แก่ลูกค้าผ่านทาง Social Media มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ โดยจัดทำกล่องบรรจุลองกองแบบพรีเมี่ยม สำหรับลองกองเกรด A และแบบทั่วไป สำหรับลองกองเกรด B C และเกรดช่อคละ ซึ่งกล่องมีขนาดบรรจุ 5 กิโลกรัม และ 10 กิโลกรัม

2) ด้านสังคม ตั้งใจทำเกษตรอินทรีย์ จนได้รับมาตรฐาน ทำให้เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานในพื้นที่ และยกย่องเป็นเกษตรกรต้นแบบ พัฒนาพื้นที่จนเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่ายด้านเกษตรอินทรีย์และเกษตรผสมผสาน เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทัศนศึกษาดูงานในพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรที่มาศึกษาดูงานเกิดแรงบันดาลใจในการทำเกษตรที่มีคุณภาพ และรักในอาชีพเกษตรกรมากยิ่งขึ้น

7. การบริหารจัดการที่ดี

การทำเกษตรอินทรีย์ ในพื้นที่ 10 ไร่ มีการวางแผนการผลิตเป็นอย่างดีและเป็นระบบ โดยเน้นการพึ่งพาธรรมชาติในพื้นที่ให้มากที่สุด ซึ่งมีหลักในการบริการจัดการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านแรงงาน เน้นการใช้แรงงานการผลิตในครอบครัวเป็นหลัก และจ้างแรงงานในพื้นที่ใกล้เคียงบางช่วงเวลา

2) ด้านพื้นที่และพืชที่ปลูก เน้นการปลูกพืชผสมผสาน มีการเตรียมแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเพาะปลูก การบริหารจัดการน้ำให้เกิดความชุ่มชื้น มีฝายชะลอน้ำอยู่ในพื้นที่และขุดคลองไส้ไก่ มีบ่อเลี้ยงปลาขนาดเล็ก

3) ด้านการผลิตและการรับรองมาตรฐาน มีความตั้งใจในการผลิตพืชให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ผลิตลองกองซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ให้มีความยั่งยืน จึงพัฒนากระบวนการผลิตจนได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI) ลองกองตันหยงมัส

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร นายเมธี บุญรักษ์

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 98/87 บ้านซรายอ หมู่ที่ 1 ตำบลปาเสมัส
อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส โทร. 08 7968 2944

นายวีรวัฒน์ จีรวงส์

ปราชญ์เกษตรดีเด่น

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขา ปราชญ์เกษตรดีเด่น

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

นายวีรวัฒน์ จีรวงส์

อายุ 71 ปี

การศึกษา ปริญญาตรีวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 50 หมู่ที่ 5 ตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว
จังหวัดชุมพร 86160

โทรศัพท์ 08 9899 1310

อาชีพ เกษตรกร

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น ประจำปี 2566
- เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพทำสวน ประจำปี 2566
- ได้รับประกาศเกียรติคุณและเข็มเชิดชูเกียรติในฐานะเป็นผู้ทำคุณประโยชน์แก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ “สืบสานเกษตรกรรมยั่งยืน”จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ได้รับประกาศเกียรติคุณและเข็มเชิดชูเกียรติ ยกย่องในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลเกษตรกรรม จากคณะกรรมการแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลเกษตรกรรม สภาผู้แทนราษฎร

ชีวิตที่พอเพียง

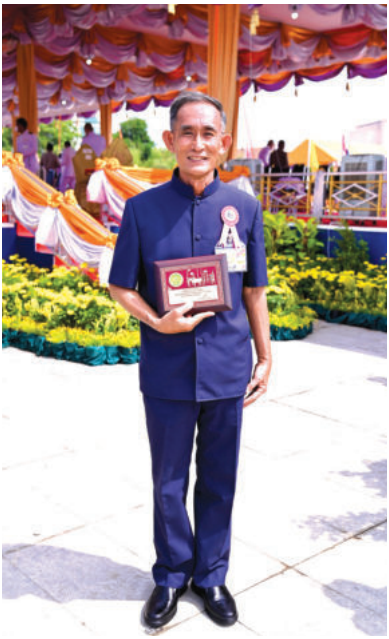

นายวีรวัฒน์ จีรวงส์ หลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีครอบครัวต้องทำงานรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพื่อให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเริ่มต้นทำงานเพื่อหาประสบการณ์ภายนอก เช่น พนักงานสินเชื่อ (ธกส.) พนักงานฝึกอบรมสหกรณ์ (สถาบันฝึกอบรมสหกรณ์การเกษตรแห่งชาติ) พนักงานส่งเสริมการขาย (บริษัทเคมีเกษตร) เมื่อบิดาอายุมากขึ้น นายวีรวัฒน์จึงกลับเข้ามาดูแลสวน ในปี พ.ศ. 2530 เริ่มจากการพัฒนาระบบน้ำในสวนทุเรียน ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 ประสบวาตภัยพายุไต้ฝุ่นเกย์พัดถล่มส่งผลให้สวนผลไม้ที่บิดาปลูกไว้ต้องล้มตายและบ้านเรือนพังเสียหาย จึงต้องเริ่มฟื้นฟูสวนและบ้านเรือนใหม่ โดยเริ่มสร้างตามกำลังที่มี ต่อสู้ชีวิตด้วยความประหยัด อดออม อดทน และค่อย ๆ สะสมเครื่องมือเครื่องทุ่นแรง เช่น โดรนพ่นยากำจัดศัตรูพืช เครื่องฉีดพ่นผลทุเรียนแบบสะพายหลัง เครื่องช่วยบดสับเปลือกทุเรียน รถแทรกเตอร์ดัดแปลงฉีดพ่นสารกำจัดศัตรูพืช ใช้ชีวิตแบบพอประมาณ ฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อฟื้นฟูอาชีพและดูแลครอบครัว ด้วยประสบการณ์การดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้การดำเนินชีวิตต้องมีการวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้หลักเหตุและผลพิจารณาวางแผนให้รอบคอบก่อนดำเนินกิจกรรมใด ๆ มีการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่รูปแบบเกษตรผสมผสาน ในนาม “สวนทวีทรัพย์” โดยปลูกไม้ผลชนิดต่าง ๆ เช่น ทุเรียน มังคุด ส้มโชกุน สละพันธุ์สุมาลี ลองกอง หม่อนผลสด ปาล์มน้ำมัน และยางพารา

เป็นต้น เพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาผลผลิตขึ้นลง และลดปัญหาผลผลิตลดลงจากโรคแมลงศัตรูพืชและดินฟ้าอากาศแปรปรวน จึงวางแผนการดำเนินกิจกรรมในสวนเกิดรายได้รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายปี ให้มีเงินหมุนเวียนได้ตลอดปี เน้นการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP เพื่อความยั่งยืนในอาชีพ เป็นบุคคลตัวอย่างที่มีความขยันหมั่นเพียร มีความคิดที่จะพัฒนาตนเองตลอดเวลา สร้างรายได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง ลดต้นทุน การผลิตเพิ่มมูลค่าสินค้าโดยการแปรรูปผลผลิต เป็นต้นแบบของเกษตรกรทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ พร้อมทั้งส่งเสริม/เผยแพร่ให้คนในชุมชน เป็นเกษตรกรต้นแบบ Smart Farmer

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

องค์ความรู้วงจรการผลิตทุเรียนคุณภาพสวนทวีทรัพย์ตามมาตรฐาน GAP (Premium Durian Cycle : PDC) ที่สามารถอธิบายวงจรการผลิตทุเรียนในรอบ 1 ปี ทำให้ทราบวงจรการเจริญเติบโตของทุเรียนและแนวปฏิบัติหลักในการบริหารจัดการทำให้ง่ายต่อการวางแผนการจัดการผลผลิตทุเรียน และการบริหารจัดการสวนแบบเกษตรอุตสาหกรรม สู่ความยั่งยืนมั่นคง ตามแนวทาง BCG MODEL ด้านการเพิ่มมูลค่าผลผลิต โดยการแปรรูปผลผลิตเกษตร เช่น ทุเรียนแช่เยือกแข็ง และทุเรียนฟรีซดรายแล้ว ยังนำผลไม้ชนิดอื่น ๆ ในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียงมาแปรรูปอีก เช่น มะม่วงฟรีซดราย มังคุดฟรีซดราย สับปะรดฟรีซดราย และเงาะไส้สับปะรดฟรีซดราย นำร่องจำหน่ายทุเรียนคุณภาพเกรดพรีเมี่ยม ให้กับห้างโมเดิร์นเทรด ห้างท็อปซุปเปอร์มาร์เก็ต บริษัท เซ็นทรัล ฟู้ด รีเทล จำกัด เพื่อจำหน่ายสู่ผู้บริโภคตามห้างสรรพสินค้าทั่วประเทศ ในนามแบรนด์สวนทวีทรัพย์ ขายออนไลน์ผ่านเพจสวนทุเรียน สวนทวีทรัพย์ชุมพร Suantaweesup Durian Farm ผ่านเพจ MeZ Fruit ผ่านแพลตฟอร์มเว็บไซต์เกษตรกรออนไลน์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านแพลตฟอร์ม 24 shopping ของ 7-eleven และร่วมทำงานวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

งานวิจัยกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) โดยนำดอกทุเรียนที่มีปริมาณมากเกินพอแล้วตัดแต่งทิ้งมาเพิ่มมูลค่า ทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนานำสารสกัดและพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำหอมจากดอกทุเรียน งานวิจัยเรื่องการพัฒนาสารสกัดและพัฒนาผลิตภัณฑ์เจลหอมบำรุงหน้า จากสาร Polysaccharides จากเปลือกทุเรียนที่เหลือทิ้งจากสวนจังหวัดชุมพร งานวิจัยร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร เรื่องการใช้เปลือกทุเรียนปรับปรุงคุณภาพเป็นอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง (วัวเนื้อวัวนม) ทำให้เพิ่มปริมาณโปรตีนในอาหารสัตว์ และป้องกันรักษาโรคเต้านมอักเสบได้ งานวิจัยร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังกรุงเทพฯ และวิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร เรื่อง “การพัฒนาทุเรียนหมอนทอง ตัดแต่งผลสดพร้อมบริโภคเพื่อการค้า” ทำให้สามารถยืดอายุการเก็บรักษาได้นานขึ้นงานวิจัยร่วมกับคณะเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โครงการศึกษาเกณฑ์น้ำหนักแห้งของทุเรียนพันธุ์หมอนทอง กระดุมทอง ชะนี พวงมณี และก้านยาว เพื่อเป็นเกณฑ์บ่งชี้คุณภาพ โดยร่วมสนับสนุน ดร.พีรพงษ์ แสงวนางค์กูล เพื่อศึกษามาตรฐานสินค้าทุเรียน (เปอร์เซ็นต์น้ำหนักแห้งเพื่อกำหนดความสุกแก่ของทุเรียนพันธุ์ต่าง ๆ) และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาหลักสูตรเทคโนโลยีการผลิตพืช สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์

เป็นคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ดังนี้ เป็นประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร เป็นประธานวิสาหกิจชุมชนปาล์มน้ำมันทะเลทรัพย์ ที่ปรึกษาแปลงใหญ่ทุเรียนทะเลทรัพย์ นายกสมาคมชาวสวนไม้ผลจังหวัดชุมพร กรรมการสมาพันธ์ชาวสวนทุเรียนไทย ที่ปรึกษาสมาคมทุเรียนใต้ ที่ปรึกษาสมาคมทุเรียนไทย รองประธานสถาบันทุเรียนไทย

ประจำจังหวัดชุมพร คณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการไม้ผล (Fruit Board) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 3 วาระ วาระละ 2 ปี คณะกรรมการวิชาการพิจารณาสินค้าเกษตร เรื่องทุเรียน ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) คณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลผลิตการเกษตรระดับจังหวัด (ชุมพร) คณะทำงานวิเคราะห์สถานการณ์และแนวทางแก้ไขปัญหาการกระจายผลผลิตทางการเกษตร จังหวัดชุมพร และร่วมจัดทำหนังสือกับสำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร เรื่องคู่มือการผลิตทุเรียนคุณภาพ จังหวัดชุมพร ได้รับประกาศเกียรติคุณรางวัลศิษย์เก่าเกียรติยศด้านวิชาชีพจากสมาคมศิษย์เก่าคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น รางวัลศิษย์เก่าแห่งความภูมิใจ สมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การขยายผลงาน

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ประกาศเกียรติคุณให้ นายวีรวัฒน์ จีรวงส์ เป็นเกษตรกรต้นแบบ และจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ที่สวนทวีทรัพย์ ทำให้มีเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรและผู้สนใจด้านการผลิตทุเรียน และไม้ผลอื่น ๆ เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ดูงานด้านการผลิตไม้ผล การทำทุเรียนคุณภาพ การแปรรูปผลผลิตการเกษตร การตลาด นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการเกษตร การใช้อากาศยานโดรนกำจัดศัตรูพืชในแปลงทุเรียน เป็นประจำ ปีละประมาณ 1,000 คน สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพรได้สนับสนุนให้สวนทวีทรัพย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและได้รับมาตรฐาน SHA Plus จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเข้ามาเยี่ยมชมสวนทวีทรัพย์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูเก็บเกี่ยวทุเรียนและผลไม้อื่น ๆ เช่น ทุเรียน มังคุด ส้มโชกุน สละ และผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูปต่าง ๆ ทั้งนี้ยังมีการถ่ายทอดผลงานผ่านสื่อที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น บทความ วารสาร โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิทรรศการ และผ่านทางสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น Facebook Youtube Line

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

กลุ่มเครือข่ายที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติกระจายไปอย่างกว้างขวาง เช่น ผ่านกลุ่มสื่อสารทางไลน์ เช่น กลุ่มชมรมคนรักทุเรียน จำนวน 483 ราย กลุ่มเพื่อนชาวสวนทุเรียนชุมพร จำนวน 472 ราย กลุ่มปลูกทุเรียนออร์แกนิค จำนวน 230 ราย กลุ่มทุเรียนทะเลทรัพย์ จำนวน 183 ราย ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อ.ปะทิว จำนวน 54 ราย สมาคมชาวสวนไม้ผลชุมพร จำนวน 416 ราย CFGA (สมาคมชาวสวนไม้ผล) 73 ราย เครือข่ายกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียนจังหวัดชุมพรและจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นต้น สวนทวีทรัพย์เป็นสถานที่จัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีและบริการการเกษตร (Field Day) ที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 - 2562 และนายวีรวัฒน์ จีรวงส์ ได้ถูกเชิญเป็นวิทยากรไปบรรยายให้ความรู้ด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องทุเรียนและมังคุด และเป็นวิทยากรร่วมเสวนาให้กับองค์กรต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดชุมพร ต่างจังหวัด และระดับประเทศ ทั้งด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการแปรรูป

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

1. ด้านการผลิต

1.1 คิดค้นและพัฒนาองค์ความรู้วงจรการผลิตทุเรียนคุณภาพสวนทวีทรัพย์ตามมาตรฐาน GAP (Premium Durian Cycle : PDC) เพื่ออธิบายวงจรการผลิตทุเรียนในรอบ 1 ปี ทำให้ทราบวงจรการเจริญเติบโตของทุเรียนและแนวปฏิบัติหลักในการบริหารจัดการทำให้ง่ายต่อการวางแผนการจัดการผลผลิตทุเรียน และการบริหารจัดการสวนแบบเกษตรอุตสาหกรรมสู่ความยั่งยืน มั่นคง ตามแนวทาง BCG MODEL

1.2 การบริหารจัดการการผลิตทุเรียนตามมาตรฐาน GAP และ Thai GAP การบริหารจัดการผลิตทุเรียนและไม้ผลทุกขั้นตอนต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP และ Thai GAP ซึ่งมีข้อกำหนด 8 ประการ ด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่ปลูก ในกระบวนการผลิตต้องไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนต่อผลผลิตจากวัตถุอันตราย สารเคมีจัดเก็บให้เป็นหมวดหมู่มิดชิดมีแผนการควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิตการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ให้ผลิตผลมีคุณภาพตามความต้องการของตลาด ตลอดจนการขนย้ายการเก็บรักษาเพื่อป้องกันการปนเปื้อนให้ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานและเข้าใจในสุขลักษณะส่วนบุคคล และมีการบันทึกข้อมูลเพื่อสามารถตรวจสอบย้อนกลับการบริหารจัดการได้

1.3 การกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน Integrated Pest Management : (IPM) ได้แก่ นำเศษวัสดุในสวน เช่น ผลและกิ่งทุเรียนที่ตัดแต่งทิ้งมาเผาทำถ่านไบโอชาร์ ทำให้ได้ถ่านที่มีคุณภาพที่ใช้ในครัวเรือน และน้ำส้มควันไม้เพื่อนำไปใช้ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชในสวน การใช้ฟีโรโมนเพื่อดักจับแมลงวันผลไม้ตัวผู้เพื่อลดประชากรแมลงวันผลไม้ ใช้กรงดักแมลงเพื่อดักจับแมลงผีเสื้อมวนหวาน การตัดหญ้าและวัชพืช เพื่อกำจัดที่อยู่อาศัยของแมลงและโรคพืช

1.4 ประยุกต์เครื่องฉีดพ่นผลทุเรียนแบบสะพายหลัง ได้ทำนวัตกรรมเครื่องฉีดพ่นสารกำจัดแมลงและโรคศัตรูพืชบนผลทุเรียน โดยนำถังฉีดยาแบบแบตเตอรี่สะพายหลัง มาดัดแปลงเปลี่ยนท่อสายยางใหม่ให้ยาวขึ้น และยึดติดกับท่ออลูมิเนียม ทำให้ฉีดพ่นในที่สูงได้สะดวกขึ้น

1.5 นวัตกรรมการห่อผลทุเรียนใช้กระดาษห่อผลไม้สีขาวที่ฆ่าเชื้อเคลือบผิวมัน ด้านนอกระบายน้ำและอากาศได้มาห่อผลทุเรียน ซึ่งมีประสิทธิภาพในการป้องกันแมลงศัตรูทุเรียนได้ ทำให้ลดต้นทุนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงานในสวนและผู้บริโภค ผลทุเรียนมีสีสวยเหมาะเป็นสินค้าคุณภาพหรือทุเรียนพรีเมี่ยม ซึ่งจะขายได้ราคาสูงกว่าราคาทุเรียนปกติ

1.6 นำเทคโนโลยีอากาศยาน “โดรน” มาใช้ในการกำจัดแมลงศัตรูพืช และโรคพืชซึ่งสามารถฉีดพ่นถึงปลายยอดต้นทุเรียนได้ และสามารถแก้ปัญหาศัตรูพืชได้ทันเวลาและทั่วถึง อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงาน และจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีอากาศยานโดรนที่สวนทวีทรัพย์และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร ให้กับกลุ่มเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา ที่สนใจเพื่อศึกษาเรียนรู้และเป็นทางเลือกในการกำจัดศัตรูพืชในการบริหารจัดการภายในสวนของตนเอง

1.7 การนำเทคโนโลยีไอที มาบริหารจัดการสวนทุเรียน และติดตามการผลิตพืชปลอดภัยตามระบบมาตรฐาน GAP ด้วยปัจจุบันการบันทึกการบริหารจัดการสวนทุเรียนตามข้อปฏิบัติของมาตรฐาน GAP นั้น ชาวสวนต้องบันทึกในสมุด ทำให้บางครั้งไม่ต่อเนื่อง และอาจสูญหายไม่เป็นปัจจุบัน ชาวสวนบางคนไม่ถนัดในการจดบันทึก จึงมีแนวคิดนำร่องใช้แอพพลิเคชั่นในการจดบันทึกขณะปฏิบัติงานในสวนบนโทรศัพท์มือถือ (สมาร์ทโฟน) บันทึกการบริหารจัดการสวนทุเรียน ทำให้เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุเรียนดิจิทัลชุมพร จะทำให้ง่ายและคล่องตัวขึ้น

1.8 การตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) เป็นแบบอย่างในการตรวจสอบย้อนกลับผลิตผลการเกษตร โดยมีสติ๊กเกอร์ QR Code ระบบ AR (Augmented Reality) ติดที่ขั้วผลทุเรียน เพื่อให้ผู้บริโภคและผู้ประกอบการค้าทุเรียนสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งผลิตได้

2. ด้านการแปรรูปผลผลิต

2.1 เพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร โดยรับซื้อผลทุเรียนที่มีตำหนิ ผิวเปลือกภายนอกไม่สวย และรูปทรงไม่ได้มาตรฐานของตลาด แต่เนื้อภายในมีคุณภาพดี จากเกษตรกรมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตร เช่น ทุเรียนแช่เยือกแข็ง (Frozen Durian) และทุเรียนฟรีซดราย (Freeze Dried Durian) และยังนำผลไม้ชนิดอื่น ๆ ในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียงมาแปรรูปอีก เช่น มะม่วงฟรีซดราย มังคุดฟรีซดราย สับปะรดฟรีซดราย และเงาะไส้สับปะรดฟรีซดราย

3. ด้านการตลาด

3.1 สร้างแบรนด์ทุเรียนพรีเมี่ยมทุเรียนคุณภาพเป็นแบบอย่างของการผลิตทุเรียนคุณภาพทุเรียนพรีเมี่ยมให้กับชาวสวนในการสร้างแบรนด์ ให้เป็นที่เชื่อถือของผู้บริโภคและผู้ประกอบการอื่น ๆ โดยมีสัญลักษณ์ (โลโก้) และคติพจน์ คำขวัญ

3.2 นำร่องผลิตทุเรียนคุณภาพสู่ห้างโมเดิร์นเทรด ห้างท็อปซุปเปอร์มาร์เก็ต บริษัท เซ็นทรัล ฟู้ดรีเทล จำกัด เพื่อจำหน่ายสู่ผู้บริโภคตามห้างสรรพสินค้า Tops สาขาต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในนามแบรนด์สวนทวีทรัพย์ และขายออนไลน์ผ่านเพจ สวนทุเรียนสวนทวีทรัพย์ชุมพร Suantaweesup Durian Farm ผ่านเพจ MeZ Fruit ผ่านแพลตฟอร์มเว็บไซต์เกษตรกรออนไลน์ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านแพลตฟอร์ม 24 shopping ของ 7-eleven

แผนที่ตั้งสวนทวีทรัพย์

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 50 หมู่ที่ 5 ตำบลทะเลทรัพย์
อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร 86160 โทร. 08 9899 1310

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา	ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

ข้อมูล

นางสาวจันทร คำดา	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร
นางอาทิตยา มณีโชติ	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส

เรียบเรียงข้อมูล

นางรามารินทร์ กระบวนรัตน์	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
นางสาวรัชดาภรณ์ อินทรวิเชียร	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
นายสุรโกศล ศรีเอี่ยม	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
นายสุภาพ บุญประคอง	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
นางสาววัชราภรณ์ นาห่อม	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
และคณะเจ้าหน้าที่กลุ่มพัฒนาเกษตรกรฯ	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

จัดทำโดย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน พ.ศ. 2566

จัดทำโดย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โทรศัพท์ 0 2281 3958

www.facebook.com/กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน